

آمار استنباطی

آمار : جمع آوری و سازماندهی و خلاصه کردن داده ها در قالب عدد

آمار توصیفی: مجموعه ای از روش هایی است که برای سازمان دهی، خلاصه کردن، تهیه جدول، رسم نمودار،

توصیف و تفسیر داده های جمع آوری شده از نمونه آماری به کار گرفته می شود

آمار استنباطی : مشخص می کند که آیا الگوها و فرآیندهای کشف شده در نمونه آمار توصیفی ، در جامعه آماری هم

کاربرد دارد

جزوه اول : توضیحات آمار توصیفی بعنوان پیش نیاز آمار استنباطی

آمار

آمار = جمع آوری و سازماندهی و خلاصه کردن داده ها در قالب عدد

جمعیت = موجودات (جانداران یا موجوداتی که یک یا چند وجه مشترک داشته باشند مثلاً وزن و قد و سن و

شماره

نمونه = قسمتی از جمعیت

اگر داده ها از کل جمعیت بدست آوریم سرشماری میگویند

بررسی داده جمعیت

اگر بخواهیم کل جمعیت را تست کنیم هزینه بر است و وقت گیر است و همه جمعیت در دسترس شاید نباشد

امکان از دست رفتن بخشی از جمعیت حین تست انجام کار (و یا در تست کیفیت مقدار ویتامین C یک میوه اگر

همه میوه ها یکی یکی باز شود و تست کیفیت شود و برای همه تک تک جمعیت میوه ها مقدار ویتامین C آن

استخراج شود آنگاه آخرش چیزی نمی ماند برای فروش)

به همین دلایل از جمعیت نمونه گیری انجام میشود

آمار توصیفی = روشهای سازماندهی و خلاصه کردن داده موجود **Descriptive Statistics**

آمار استنباطی = آیا اطلاعات بدست آمده در نمونه برای جمعیت عمومیت دارد به عبارتی روشهای نمونه گیری و

بررسی خطاها و تخمین های نقطه ای و فاصله ای پارامترها

Inferential Statistics = آمار استنباطی

Estimation / Point / Interval

علم آمار

آمار نقشی لاینفک در زندگی روزمره ما بازی می کند. اخبار روزانه رسانه های گروهی با گزارشی از وضع هوا به پایان می رسند و در طول اخبار، به جریانهای بازار بورس و سهام اشاره می شود و روزنامه ها خبر از افزایش نرخ اجناس میدهند و ...

تعریف آمار:

روش و چگونگی جمع آوری اطلاعات و بیان آنها در قالب عدد

تعریف احتمال:

تجزیه و تحلیل اطلاعات عددی جمع آوری شده

استنباط:

قضاوت درباره کل اطلاعات وقتی بخشی از آن رؤیت شده

جمعیت:

مجموعه تمام عناصری که دارای یک یا چند ویژگی مشترک باشند

نمونه:

بخشی از جمعیت میباشد

آمار توصیفی زیستی، مجموعه ای از روش هایی است که برای سازمان دهی، خلاصه کردن، تهیه جدول، رسم نمودار، توصیف و تفسیر داده های جمع آوری شده از نمونه آماری به کار گرفته می شود

مراحل اساسی توصیف داده ها عبارت است از:

- (۱) خلاصه کردن داده ها و توصیف الگوی کلی
 - (۲) فشرده کردن داده ها در قالب جدول های آماری
 - (۳) نمایش آن ها به وسیله ی نمودار
 - (۴) محاسبه شاخص های آماری
- نقش آمار توصیفی در فرآیند تحلیل آماری بسیار مهم و حیاتی است. آمار توصیفی با خلاصه کردن داده ها، ویژگی های مهم آن ها را نمایان می سازد تا ایده های لازم را در ذهن پژوهش گر برای مرحله دوم تحلیل آماری (آمار استنباطی) ایجاد کند.

👉 **آمار استنباطی** *Inferential Statistics*

آمار استنباطی مشخص می کند که آیا الگوها و فرآیندهای کشف شده در نمونه، در جامعه آماری هم کاربرد دارد یا خیر. بنابراین، آمار استنباطی راجع به ویژگی ها و پارامترهای مربوط به جامعه آماری تحقیق و کیفیت ارتباط بین مفاهیم و متغیرها می باشد. بدین ترتیب، می توان گفت که از آمار استنباطی در تجزیه و تحلیل مقایسه ای و رابطه ای (علی – همبستگی) استفاده می شود.

تفاوت اصلی آمار توصیفی و استنباطی در این است که در آمار توصیفی هیچ گاه نمی توان نتایج به دست آمده از نمونه آماری را به کل جامعه آماری تعمیم داد. چرا که هدف در این نوع آمار، ارائه توصیفی از ویژگی های نمونه آماری تحقیق به همراه شاخص های گرایش به مرکز و یا شاخص های گرایش به پراکندگی می باشد. درحالی که در آمار استنباطی و یا تحلیلی می توان نتایج و یافته های به دست آمده از نمونه آماری را به کل جامعه آماری تحقیق تعمیم داد. به عبارتی، مفهوم کانونی آمار استنباطی، تعمیم پذیری است.

به بیانی روشن تر، تفاوت اصلی یک بررسی توصیفی با یک آمار استنباط آماری این است که نتایج اولی فقط مختص به نمونه مورد بررسی است، در حالی که آمار استنباطی نتایجی را در مورد جامعه بیان خواهد کرد. از این رو آمار توصیفی همراه با عدم قطعیت و آمار استنباطی همواره با قطعیت همراه است.

👉 **آمارهای توصیفی عمده :**

- ✓ اندازه های گرایش به مرکز (میانگین، میانه، نما)
- ✓ اندازه های پراکندگی (دامنه تغییرات، واریانس، انحراف استاندارد)
- ✓ اندازه های وضعیت نسبی (رتبه درصدی، نمره انحراف متوسط)
- ✓ اندازه های رابطه ای (ضریب همبستگی پیرسون، اسپیرمن)

SPSS (Statistical package for social science)

SAS (Statistical Analysis Software)

Minitab

Eviews

Statistica

Lisrel

Expert

choice

NCSS

Microfit

GAMS

STATA

SmartPLS

Amos

Statgraph

PASS(NCSS)

R

Excel

Mathlab

آشنایی با نرم افزار SPSS و آمار در Excel و Mathlab

Statistical Package for the Social Sciences

نرم افزار را از دانشگاه یا از اینترنت یا محل کار خودتان یا فروشگاههای CD سطح شهر تهیه و نصب کنید لیسنس (گواهینامه) آنرا تایید نمایید

به کلیپهای موجود در سایت www.aminsedighi.ir بخش آمار در خصوص نرم افزار SPSS مراجعه کنید و

همچنین آمار در Excel و MathLab

یک ویژگی که از فردی به فرد دیگر در یک جمعیت (نمونه) تغییر میکند

۱- متغیر کمی (مثل وزن یا قد) - صفاتی هستند که قابل اندازه‌گیری یا شمارش هستند مانند سن، طول عمر، وزن، درآمد، هزینه، و...

متغیر کمی دو دسته اند: گسسته (مثل تعداد فرزند) - پیوسته (قد یا وزن یا فشارخون)

متغیر کمی دو دسته اند: نسبی (Ratio) - فاصله‌ای (Interval)

۲- متغیر توصیفی یا کیفی (مثل مهارت یا هوش) - صفاتی هستند که واحد نداشته و قابل اندازه‌گیری نیستند مانند جنس، مرغوبیت، مهارت، گروه خونی و ...

متغیر کیفی دو دسته اند: ترتیبی (Ordinal) - اسمی (Nominal)

انواع مقیاس‌ها

در آمار باید به هر اطلاعات و متغیرهایی، عدد نسبت دهیم که به حالت‌های زیر می‌باشد

متغیرهای کیفی

۱. مقیاس اسمی (NOMINAL)

با کد گذاری عددی - اعداد نسبت داده شده ارجحیت و برتری ندارند (مثل کد شهرها - مثل جنسیت - زن ۲ مرد ۱) (مثل آبی ۱ - زرد ۲ - قرمز ۳ - نارنجی ۴ - ...)

۲. مقیاس رتبه‌ای (ORDINAL) (ترتیبی)

با کد گذاری عددی - اعداد نسبت داده شده ارجحیت دارند ولی تناسب ندارند (شدت و ضعف دارند) (مثل پرسشنامه لینکرت شامل موافق ۳ - بی نظر ۲ - مخالف ۱ یا تحصیلات مثلاً دیپلم ۱ فوق دیپلم ۲ لیسانس ۳ و فوق لیسانس ۴) (که ۴ بیشتر از ۱ ولی ۴ چهار برابر ۱ نیست) (مثل ناراضی ۱ - بی نظر ۲ - راضی ۳)

متغیرهای کمی

۳. مقیاس نسبتی (SCALE) (وزنی)

با کد گذاری عددی - اعداد نسبت داده شده ارجحیت دارند و تناسب هم دارند (مثل سن و مثل وزن - مثلاً وزن احمد ۳۵ و وزن عباس ۷۰ کیلوگرم یعنی عباس بیشتر از احمد است و به نسبت دو برابر هم می‌باشد)

۴. مقیاس فاصله‌ای

مثلاً به یک بیمار بگوییم اگر حداکثر درد مثل یک خط کش عدد ۱۰۰ باشد درد شما چقدر است و بیمار بگوید ۶۵

شخص کننده مرکزی (شاخص ها)

- ۱- میانگین (حسابی - وزنی - هندسی - توافقی و ...)
- ۲- میانه (وسط صف منظم داده ها) m
- ۳- نما (داده ای که بیشتر تکرار شده) M
- ۴- میانگین و واریانس (میانگین و میزان انحراف داده ها از میانگین)
- ۵- چارک - دهک - صدک یعنی داده ها را این چندک کوچکترند

فراوانی

- ۱- **فراوانی مطلق**: به تعداد داده ها در هر طبقه فراوانی مطلق آن طبقه می گویند و آن را با f_i نشان می دهند.
- ۲- **فراوانی نسبی**: در صورتی که فراوانی های مطلق را بر کل فراوانی ها تقسیم کنیم، فراوانی نسبی ri به دست می آید.
- ۳- **فراوانی تجمعی**: به مجموع فراوانی های مطلق طبقه های قبل و همان طبقه، فراوانی تجمعی آن طبقه می گویند و آن را با Fi نمایش می دهند.
- ۴- **فراوانی تجمعی نسبی**: می توان از تقسیم فراوانی های تجمعی بر تعداد داده ها، این فراوانی را به دست آورد (Ri) .

داده‌هایی بشرح ذیل داریم صدک ۶۰ چه مقدار میشود

13-14-13-15-13-17-14-12-15-17

داده را مرتب مینماییم و یک سطر (ردیف) ایجاد میکنیم

داده X_i	12	13	14	15	17
تعداد f_i	1	3	2	2	2
تجمع F_i	۱	۴	۶	۸	۱۰

$$Q * \sum f_i = (60/100) * 10 = 6 \Rightarrow \text{در تجمع } 6+ = 7 \Rightarrow x=15$$

صدک شصت (شصت درصد) داده ۱۵ یا کمتر از آن میباشد

اگر همان داده را به صورت جدول فراوانی و تجمع فراوانی بنویسیم

داده X_i	12	13	14	15	17
تعداد f_i	1	3	2	2	2
F_i	1	4	6	8	10
r_i	1/10	3/10	2/10	2/10	1/10
R_i	1/10	4/10	6/10	8/10	10/10

$$n = \sum f_i = 1+3+2+2+2=10$$

$$Q * \sum f_i = (60/100) * 10 = 6 \Rightarrow \text{در ردیف } 6+ = 8 \Rightarrow x=15$$

صدک شصت (شصت درصد) داده ۱۵ یا کمتر از ۱۵ میباشد

مشخصه های پراکندگی :

- ۱- مینیمم داده و ماگزیمم داده
- ۲- دامنه تغییرات (تفاضل بزرگترین داده از کوچکترین داده)
- ۳- انحراف متوسط (میانگین قدر مطلق انحراف ها از میانگین داده ها)
- ۴- انحراف معیار (جذر واریانس که واریانس میانگین توان دوم انحراف ها از میانگین داده ها)
- ۵- ضریب تغییرات

فراوانی :

اگر n شیء متمایز در دسته های مختلفی ($n_1, n_2, \dots$) را به تعداد مختلف ($w_1, w_2, \dots$) داشته باشیم w ها را فراوانی گویند

۱- فراوانی مطلق frequency (f) = تعداد هر داده

۲- فراوانی نسبی r_i = نسبت فراوانی هر مجموعه به کل تعداد آن مجموعه $r_i = w_i/n$

$$r_i = \frac{f_i}{\sum f_i}$$

۳- فراوانی انباشته (تجمعی) $F = \text{Cumulative frequency}$ = حاصل جمع فراوانی تا موقعیت مورد نظر F_j

$$F_i = \sum_{-\infty}^a f_i$$

۴- فراوانی انباشته نسبی $R_i =$ حاصل جمع W_i ها تقسیم بر n
میانگین - اگر از هر داده به تعداد یکی داشته باشیم

$$\bar{x} = \mu = \frac{\sum_{i=1}^n x_i}{n}$$

= معیاری جهت پراکندگی داده ها σ انحراف معیار σ^2 واریانس

$$\vartheta(x) = \sigma^2 = \frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}{n}$$

$$\sigma = \sqrt{\sigma^2}$$

میانگین - اگر از هر داده فراوانی (به تعداد مشخصی) داشته باشیم

$$\bar{x} = \mu = \frac{\sum_{i=1}^n x_i * f_i}{\sum f_i}$$

$$\vartheta(x) = \sigma^2 = \frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2 * f_i}{\sum f_i}$$

$$\sigma = \sqrt{\sigma^2}$$

محاسبه واریانس برای نمونه و جمعیت تفاوت دارد

$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^n X_i}{n}$$

$$Variance_{Sample} = \frac{\sum_{i=1}^n (X_i - \bar{X})^2}{n-1}$$

$$Variance_{Population} = \frac{\sum_{i=1}^n (X_i - \bar{X})^2}{n}$$

$$\sigma^2 = \frac{\sum x_i^2 - \frac{(\sum x_i)^2}{n}}{n}$$

ثابت شده است که در طبیعت آمار بصورت نرمال توزیع شده است

که با استفاده از فرمول توزیع نرمال ثابت میشود که:

۶۸٪ داده ها بین $\mu \pm \sigma$ خواهد بود و

۹۶٪ داده ها بین $\mu \pm 2\sigma$ خواهد بود

➡ مشخصه ضریب تغییرات = معیاری جهت همگن بودن داده ها

اگر نسبت انحراف استاندارد را به میانگین بدست آوریم. چون صورت و مخرج این کسر هم واحد هستند، حاصل کسر مقداری بدون واحد است که به صورت درصدی نیز می تواند بیان شود. بنابراین ممکن است برای یک سری داده گفته شود که ضریب تغییرات ۱۵٪ است. این امر به معنی آن است که انحراف معیار ۱۵ درصد میانگین است.

$$\rho = \frac{\sigma}{\mu} \times 100$$

ضریب تغییرات کوچکتر یعنی همگن بودن و یکدست بودن داده ها

Sedighias220@yahoo.com

قد تعداد زیادی اشخاص بشرح ذیل است انحراف معیار قد (جمعیت) را بدست آورید

X	165	168	170	171	173
F	2	4	5	3	1

ضرب اعداد فوق در فراوانی ها وقت زیاد میبرد یک عدد در حدود وسط داده ها انتخاب میکنیم

اعداد جدول فوق از سایز عدد ۱۷۰ کم کرده جدول زیر بدست میاید میانگین و واریانس این جدول بدست آورده که ضرب و تقسیم آن ساده تر است بدست آورده و در انتها به میانگین عدد ۱۷۰ اضافه میکنیم و واریانس فرق نمیکند

Y	-5	-2	0	1	3
F	2	4	5	3	1

$$\bar{y} = \frac{\sum y_i f_i}{\sum f_i} = \frac{(-5*2)+(-2*4)+\dots}{2+4+\dots} = \frac{-12}{15} = -0.8 \quad \bar{x} = \bar{y} + 170 = -0.8 + 170 = 169.2$$

$$v(y) = \sigma_y^2 = \frac{\sum (y - \bar{y})^2 f_i}{\sum f_i} = \frac{(-5 - (-0.8))^2 * 2 + (-2 - (-0.8))^2 * 4 + \dots}{2+4+\dots} = 4.56 \quad \sigma_y = \sqrt{4.56} = 2.13$$

$$\sigma_x = \sigma_y = 2.13$$

فرمولهای فوق برای جمعیت است

برای نمونه در مخرج کسر بجای $\sum f_i$ جمله $(\sum f_i) - 1$ میگذاریم

مثال

نمرات 10 واحد درسی دانشجویی به شرح ذیل میباشد

نمره = x	۱۸	۱۲	۱۵	۱۶	۱۰
تعداد (واحد) = f	۱	۴	۲	۱	۲

الف) مد چه عددی است (چرا) - ب) میانه چه عددی است (چرا) ج) صدک ۸۵ داده ها بدست آورید د) میانگین و واریانس و انحراف معیار را بدست آورید

حل: ابتدا داده ها مرتب میکنیم

X_i	۱۰	۱۲	۱۵	۱۶	۱۸	
f_i	۲	۴	۲	۱	۱	
F_i	۲	۶	۸	۹	۱۰	

داد ها گسسته هستند زیرا بین داده ها پیوسته نیست

الف) مد داده با بیشترین تکرار که نمره ۱۲ مود میباشد

ب) برای میانه باید وسط کل داده ها را پیدا کنیم جمع داده ها را بر ۲ تقسیم کنیم (نصف ۱۰ برابر ۵ میشود) و در ستون F_i دنبال خود این جواب و یا کران بالای آن میگردیم که $F_i=5$ نداریم و کران بالا عدد ۶ میشود و داده متناظر آن نمره ۱۲ میانه میشود

$$Q * \left(\sum f_i \right) = \left(\frac{1}{2} \right) * (2 + 4 + 2 + 1 + 1) = 5$$

$$5^+ \rightarrow \frac{x}{F} \rightarrow F = 6 \rightarrow \frac{x}{x} \rightarrow x = 12$$

میانه ۱۲ میباشد

ج)

$$Q * \sum f_i = \left(\frac{85}{100} \right) * (2 + 4 + 2 + 1 + 1) = 8.5$$

$$\rightarrow 8.5^+ \rightarrow \frac{x}{F} \rightarrow F = 9 \rightarrow \frac{x}{x} \rightarrow x = 16$$

صدک ۸۵ عدد ۱۶ شد یعنی ۸۵٪ داده ها ۱۶ یا کمتر از ۱۶ میباشد

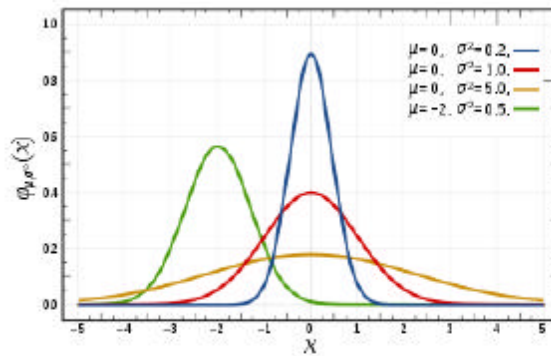
$$\bar{x} = \frac{\sum x_i f_i}{\sum f_i} = \frac{(10 * 2) + (12 * 4) + (15 * 2) + (16 * 1) + (18 * 1)}{(2 + 4 + 2 + 1 + 1)} = 13.2$$

$$\sigma^2 = \frac{\sum (x_i - \bar{x})^2 f_i}{\sum f_i}$$

$$= \frac{(10 - 13.2)^2 * 2 + (12 - 13.2)^2 * 4 + (15 - 13.2)^2 * 2 + (16 - 13.2)^2 * 1 + (18 - 13.2)^2 * 1}{(2 + 4 + 2 + 1 + 1)} = 6.36$$

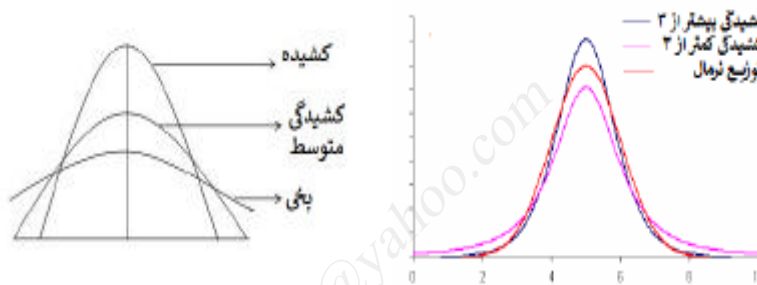
$$= \sigma^2 \quad \sigma = 2.52$$

توزیع نرمال – نرمال استاندارد

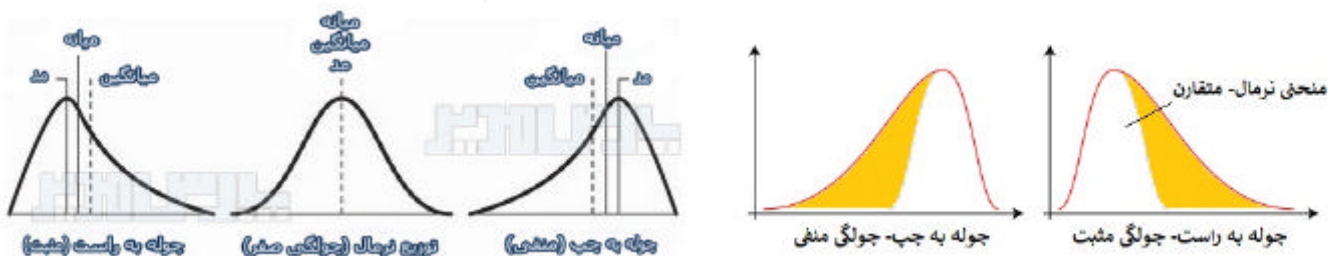
منحنی توزیع نرمال

کشیدگی (Kurtosis)

مقدار کشیدگی برای توزیع نرمال برابر ۳ می باشد

چولگی (Skewness)

چنانچه چولگی و کشیدگی در بازه $(-2, 2)$ نباشند داده‌ها از توزیع نرمال برخوردار نیستند

ضریب چولگی گشتاوری پیرسون

ضریب چولگی اول و دوم پیرسون

چولگی بر مبنای چارک‌ها

رگرسیون و همبستگی خطی

n تا زوج مرتب داریم بهترین رابطه خطی بین دو متغیر زوج پیدا کنیم

$$y = a + bx$$

$$b = \frac{\sum x_i y_i - \frac{\sum x_i \sum y_i}{n}}{\sum x_i^2 - \frac{(\sum x_i)^2}{n}}, \quad a = \bar{y} - b\bar{x} \Rightarrow y = a + bx$$

در رگرسیون باید ببینیم متغیر مستقل کدام است مثلاً اگر جدولی از طول قامت پدران و پسرانشان داشته باشیم متغیر مستقل پدر است زیرا بتبع قامت پدر قامت پسر تغییر میکند

بعبارت دیگر آن بخشی از داده که نداریم و مجهول است **y** نام میگذاریم

نکته مهم: در رابطه فوق در مخرج باید متغیر مستقل باشد

مثال

معادله رگرسیون بر حسب **y** برای زوجهای مرتب زیر بدست آورید

$$x = 1, 3, 4, 6, 8, 9, 11, 14$$

$$y = 1, 2, 4, 4, 5, 7, 8, 9$$

$$y = a + bx$$

$$b = 7/11$$

$$a = 5 - (7/11) * 7 = 6/11$$

$$y = 6/11 + (7/11)x$$

اگر بخواهیم معادله خط رگرسیون **x** بدست آوریم در تمام مخرج رابطه فوق (رابطه **b**) بجای **x** میتوان **y** قرار داد

$$x = a + by$$

$$a = -0.5$$

$$b = 1.5$$

$$x = -0.5 + 1.5y$$

مصرف یک دارو در سه سال گذشته مقادیر زیر بوده در سالهای بعد پیش بینی نمایید

x = سال	۹۳	۹۴	۹۵	۹۶	۹۷
y = مصرف	۱	۲	۴	؟	؟

*** حل: ابتدا در جدول مقادیر **x** قدیمی را **xm** نام گذاشته و آنرا را تغییر میدهیم مثلاً همه را از ۹۴ کم میکنیم

سال = X_m	۹۳	۹۴	۹۵
x	-1	0	+1
مصرف = y	۱	۲	۴

$$y = a + bx$$

$$b = \frac{\sum x_i y_i - \frac{\sum x_i * \sum y_i}{n}}{\sum x_i^2 - \frac{(\sum x_i)^2}{n}} = \frac{(-1 * 1) + (0 * 2) + (1 * 4) - \frac{(-1 + 0 + 1)(1 + 2 + 4)}{3}}{((-1)^2 + (0)^2 + (1)^2) - \frac{(-1 + 0 + 1)^2}{3}} = \frac{3}{2} = 1.5$$

$$\bar{x} = \frac{\sum x_i}{n} = \frac{-1 + 0 + 1}{3} = 0 \quad \bar{y} = \frac{\sum y_i}{n} = \frac{1 + 2 + 4}{3} = \frac{7}{3} = 2.33$$

$$\bar{y} = a + b\bar{x} \quad 2.33 = a + (1.5 * 0) \quad a = 2.33$$

$$y = 2.33 + 1.5x$$

$$X_m = 96 \rightarrow x = 96 - 94 = 2 \rightarrow y = 2.33 + (1.5 * 2) = 5.33$$

$$X_m = 97 \rightarrow x = 97 - 94 = 3 \rightarrow y = 2.33 + (1.5 * 3) = 6.83$$

احتمالات

تعداد کل حالات مطلوب تقسیم بر تعداد کل حالات ممکن

$$\text{احتمال} = \frac{\text{تعداد حالات خواسته شده}}{\text{تعداد کل حالات}}$$

* همیشه احتمال بین صفر و یک است *

۱) مثال

سکه ای دوبار پرتاب میکنیم احتمال حداقل یک شیر آمدن چقدر است

فضای کلی $S = \{ HH, HT, TH, TT \}$

احتمال هر حالت $\frac{1}{4} \quad \frac{1}{4} \quad \frac{1}{4} \quad \frac{1}{4}$

فضای مورد نظر $A = \{ HH, HT, TH \}$

احتمال $P(A) = 3/4$

X تعداد شیر	0	1	2
P=f(x) احتمال شیر	$\frac{1}{4}$	$\frac{2}{4}$	$\frac{1}{4}$

۲) مثال

تاسی ناریب که احتمال عدد زوج آن دو برابر فرد است داریم با یک بار پرتاب احتمال اینکه عدد کمتر از ۴ بیاید چقدر است

$S = \{ 1, 2, 3, 4, 5, 6 \}$

$w \quad 2w \quad w \quad 2w \quad w \quad 2w$

$w + 2w + w + 2w + w + 2w = 1$

$9w = 1 \quad w = 1/9$

$S = \{ 1, 2, 3, 4, 5, 6 \}$

$\frac{1}{9} \quad \frac{2}{9} \quad \frac{1}{9} \quad \frac{2}{9} \quad \frac{1}{9} \quad \frac{2}{9}$

$A = \{ 1, 2, 3 \}$

$\frac{1}{9} \quad \frac{2}{9} \quad \frac{1}{9}$

$P(A) = 1/9 + 2/9 + 1/9 = 4/9$

تابع احتمال

اگر تمام احتمالات یک رویداد را بنویسیم به آن تابع احتمال گوئیم $f(x)$

X توزیع احتمال نرمال

$$X \sim N(\mu, \sigma^2)$$

توزیع نرمال استاندارد

اگر در توزیع نرمال میانگین مساوی صفر و واریانس یک باشد آنگاه توزیع نرمال استاندارد نامیده میشود

$$Z \sim N(0,1)$$

ثابت شده است که در طبیعت آمار بصورت نرمال توزیع شده است که معمولاً ۶۸٪ بین $\mu \pm \sigma$ و ۹۶٪ بین $\mu \pm 2\sigma$ خواهد بود

Z توزیع نرمال استاندارد

اگر متغیر تصادفی X دارای توزیع نرمال با میانگین μ و واریانس σ^2 باشد آنگاه متغیر تصادفی $Z = \frac{X - \mu}{\sigma}$ دارای توزیع نرمال استاندارد است با میانگین صفر و واریانس یک $Z \sim N(0,1)$

$$X \sim N(\mu, \sigma^2)$$

$$Z \sim N(0,1)$$

و احتمال آن چنین خواهد بود

$$P(x \leq b)$$

$$p\left(\frac{x - \mu}{\sigma} \leq \frac{b - \mu}{\sigma}\right) = p\left(z \leq \frac{b - \mu}{\sigma}\right) \Rightarrow$$

حالا از روی جدول نرمال استاندارد احتمال حاصل میشود

در حالت جمعیت m تایی که نمونه n تایی از داخل m انتخاب کنیم در فرمول بالا بجای مقدار $\sqrt{\frac{\sigma^2}{n}}$

طریقه استفاده از جدول نرمال استاندارد

جدول برای مقادیر کوچکتر یا مساوی است

Z	0	0.01	0.02	0.03	0.04	0.05
-3.4	0.0003	0.0003	0.0003	0.0003	0.0003	0.0003
-3.3	0.0005	0.0005	0.0005	0.0004	0.0004	0.0004
-3.2	0.0007	0.0007	0.0006	0.0006	0.0006	0.0006
-3.1	0.0010	0.0009	0.0009	0.0009	0.0008	0.0008
-3	0.0013	0.0013	0.0013	0.0012	0.0012	0.0011
-2.9	0.0019	0.0018	0.0018	0.0017	0.0016	0.0016
-2.8	0.0026	0.0025	0.0024	0.0023	0.0023	0.0022
-2.7	0.0035	0.0034	0.0033	0.0032	0.0031	0.0030
-2.6	0.0047	0.0045	0.0044	0.0043	0.0041	0.0040
-2.5	0.0062	0.0060	0.0059	0.0057	0.0055	0.0054
-2.4	0.0082	0.0080	0.0078	0.0075	0.0073	0.0071

در اولین ستون سمت چپ مقدار عدد مربوط به Z که هم مقادیر مثبت و هم منفی دارد و در اولین سطر رقم صدگان بصورت مثبت و دنباله Z است که با هم جمع جبری میشود

در داخل جدول از سمت چپ بالا احتمال صفر است و در سمت راست پایین عدد احتمال یک است

مثلا اگر سوال شود که $P(z \leq -2.73) = ?$

با توجه به جدول فوق

$$P(z \leq -2.73) = 0.0032$$

جدول زیر جدول توزیع احتمال نرمال استاندارد است

Sedighias220@yahoo.com

Z	0	0.01	0.02	0.03	0.04	0.05	0.06	0.07	0.08	0.09
-3.4	0.0003	0.0003	0.0003	0.0003	0.0003	0.0003	0.0003	0.0003	0.0003	0.0002
-3.3	0.0005	0.0005	0.0005	0.0004	0.0004	0.0004	0.0004	0.0004	0.0004	0.0003
-3.2	0.0007	0.0007	0.0006	0.0006	0.0006	0.0006	0.0006	0.0005	0.0005	0.0005
-3.1	0.0010	0.0009	0.0009	0.0009	0.0008	0.0008	0.0008	0.0008	0.0007	0.0007
-3	0.0013	0.0013	0.0013	0.0012	0.0012	0.0011	0.0011	0.0011	0.0010	0.0010
-2.9	0.0019	0.0018	0.0018	0.0017	0.0016	0.0016	0.0015	0.0015	0.0014	0.0014
-2.8	0.0026	0.0025	0.0024	0.0023	0.0023	0.0022	0.0021	0.0021	0.0020	0.0019
-2.7	0.0035	0.0034	0.0033	0.0032	0.0031	0.0030	0.0029	0.0028	0.0027	0.0026
-2.6	0.0047	0.0045	0.0044	0.0043	0.0041	0.0040	0.0039	0.0038	0.0037	0.0036
-2.5	0.0062	0.0060	0.0059	0.0057	0.0055	0.0054	0.0052	0.0051	0.0049	0.0048
-2.4	0.0082	0.0080	0.0078	0.0075	0.0073	0.0071	0.0069	0.0068	0.0066	0.0064
-2.3	0.0107	0.0104	0.0102	0.0099	0.0096	0.0094	0.0091	0.0089	0.0087	0.0084
-2.2	0.0139	0.0136	0.0132	0.0129	0.0125	0.0122	0.0119	0.0116	0.0113	0.0110
-2.1	0.0179	0.0174	0.0170	0.0166	0.0162	0.0158	0.0154	0.0150	0.0146	0.0143
-2	0.0228	0.0222	0.0217	0.0212	0.0207	0.0202	0.0197	0.0192	0.0188	0.0183
-1.9	0.0287	0.0281	0.0274	0.0268	0.0262	0.0256	0.0250	0.0244	0.0239	0.0233
-1.8	0.0359	0.0351	0.0344	0.0336	0.0329	0.0322	0.0314	0.0307	0.0301	0.0294
-1.7	0.0446	0.0436	0.0427	0.0418	0.0409	0.0401	0.0392	0.0384	0.0375	0.0367
-1.6	0.0548	0.0537	0.0526	0.0516	0.0505	0.0495	0.0485	0.0475	0.0465	0.0455
-1.5	0.0668	0.0655	0.0643	0.0630	0.0618	0.0606	0.0594	0.0582	0.0571	0.0559
-1.4	0.0808	0.0793	0.0778	0.0764	0.0749	0.0735	0.0721	0.0708	0.0694	0.0681
-1.3	0.0968	0.0951	0.0934	0.0918	0.0901	0.0885	0.0869	0.0853	0.0838	0.0823
-1.2	0.1151	0.1131	0.1112	0.1093	0.1075	0.1056	0.1038	0.1020	0.1003	0.0985
-1.1	0.1357	0.1335	0.1314	0.1292	0.1271	0.1251	0.1230	0.1210	0.1190	0.1170
-1	0.1587	0.1562	0.1539	0.1515	0.1492	0.1469	0.1446	0.1423	0.1401	0.1379
-0.9	0.1841	0.1814	0.1788	0.1762	0.1736	0.1711	0.1685	0.1660	0.1635	0.1611
-0.8	0.2119	0.2090	0.2061	0.2033	0.2005	0.1977	0.1949	0.1922	0.1894	0.1867
-0.7	0.2420	0.2389	0.2358	0.2327	0.2296	0.2266	0.2236	0.2206	0.2177	0.2148
-0.6	0.2743	0.2709	0.2676	0.2643	0.2611	0.2578	0.2546	0.2514	0.2483	0.2451
-0.5	0.3085	0.3050	0.3015	0.2981	0.2946	0.2912	0.2877	0.2843	0.2810	0.2776
-0.4	0.3446	0.3409	0.3372	0.3336	0.3300	0.3264	0.3228	0.3192	0.3156	0.3121
-0.3	0.3821	0.3783	0.3745	0.3707	0.3669	0.3632	0.3594	0.3557	0.3520	0.3483
-0.2	0.4207	0.4168	0.4129	0.4090	0.4052	0.4013	0.3974	0.3936	0.3897	0.3859
-0.1	0.4602	0.4562	0.4522	0.4483	0.4443	0.4404	0.4364	0.4325	0.4286	0.4247
0	0.5000	0.4960	0.4920	0.4880	0.4840	0.4801	0.4761	0.4721	0.4681	0.4641
0	0.5000	0.5040	0.5080	0.5120	0.5160	0.5199	0.5239	0.5279	0.5319	0.5359
0.1	0.5398	0.5438	0.5478	0.5517	0.5557	0.5596	0.5636	0.5675	0.5714	0.5753
0.2	0.5793	0.5832	0.5871	0.5910	0.5948	0.5987	0.6026	0.6064	0.6103	0.6141
0.3	0.6179	0.6217	0.6255	0.6293	0.6331	0.6368	0.6406	0.6443	0.6480	0.6517
0.4	0.6554	0.6591	0.6628	0.6664	0.6700	0.6736	0.6772	0.6808	0.6844	0.6879
0.5	0.6915	0.6950	0.6985	0.7019	0.7054	0.7088	0.7123	0.7157	0.7190	0.7224
0.6	0.7257	0.7291	0.7324	0.7357	0.7389	0.7422	0.7454	0.7486	0.7517	0.7549
0.7	0.7580	0.7611	0.7642	0.7673	0.7704	0.7734	0.7764	0.7794	0.7823	0.7852
0.8	0.7881	0.7910	0.7939	0.7967	0.7995	0.8023	0.8051	0.8078	0.8106	0.8133
0.9	0.8159	0.8186	0.8212	0.8238	0.8264	0.8289	0.8315	0.8340	0.8365	0.8389
1	0.8413	0.8438	0.8461	0.8485	0.8508	0.8531	0.8554	0.8577	0.8599	0.8621
1.1	0.8643	0.8665	0.8686	0.8708	0.8729	0.8749	0.8770	0.8790	0.8810	0.8830
1.2	0.8849	0.8869	0.8888	0.8907	0.8925	0.8944	0.8962	0.8980	0.8997	0.9015
1.3	0.9032	0.9049	0.9066	0.9082	0.9099	0.9115	0.9131	0.9147	0.9162	0.9177
1.4	0.9192	0.9207	0.9222	0.9236	0.9251	0.9265	0.9279	0.9292	0.9306	0.9319
1.5	0.9332	0.9345	0.9357	0.9370	0.9382	0.9394	0.9406	0.9418	0.9429	0.9441
1.6	0.9452	0.9463	0.9474	0.9484	0.9495	0.9505	0.9515	0.9525	0.9535	0.9545
1.7	0.9554	0.9564	0.9573	0.9582	0.9591	0.9599	0.9608	0.9616	0.9625	0.9633
1.8	0.9641	0.9649	0.9656	0.9664	0.9671	0.9678	0.9686	0.9693	0.9699	0.9706
1.9	0.9713	0.9719	0.9726	0.9732	0.9738	0.9744	0.9750	0.9756	0.9761	0.9767
2	0.9772	0.9778	0.9783	0.9788	0.9793	0.9798	0.9803	0.9808	0.9812	0.9817
2.1	0.9821	0.9826	0.9830	0.9834	0.9838	0.9842	0.9846	0.9850	0.9854	0.9857
2.2	0.9861	0.9864	0.9868	0.9871	0.9875	0.9878	0.9881	0.9884	0.9887	0.9890
2.3	0.9893	0.9896	0.9898	0.9901	0.9904	0.9906	0.9909	0.9911	0.9913	0.9916
2.4	0.9918	0.9920	0.9922	0.9925	0.9927	0.9929	0.9931	0.9932	0.9934	0.9936
2.5	0.9938	0.9940	0.9941	0.9943	0.9945	0.9946	0.9948	0.9949	0.9951	0.9952
2.6	0.9953	0.9955	0.9956	0.9957	0.9959	0.9960	0.9961	0.9962	0.9963	0.9964
2.7	0.9965	0.9966	0.9967	0.9968	0.9969	0.9970	0.9971	0.9972	0.9973	0.9974
2.8	0.9974	0.9975	0.9976	0.9977	0.9977	0.9978	0.9979	0.9979	0.9980	0.9981
2.9	0.9981	0.9982	0.9982	0.9983	0.9984	0.9984	0.9985	0.9985	0.9986	0.9986
3	0.9987	0.9987	0.9987	0.9988	0.9988	0.9989	0.9989	0.9989	0.9990	0.9990
3.1	0.9990	0.9991	0.9991	0.9991	0.9992	0.9992	0.9992	0.9992	0.9993	0.9993
3.2	0.9993	0.9993	0.9994	0.9994	0.9994	0.9994	0.9994	0.9995	0.9995	0.9995
3.3	0.9995	0.9995	0.9995	0.9996	0.9996	0.9996	0.9996	0.9996	0.9996	0.9997
3.4	0.9997	0.9997	0.9997	0.9997	0.9997	0.9997	0.9997	0.9997	0.9997	0.9998

$$Z_{0.05} = a$$

$$p(z > a) = 0.05$$

$$1 - p(z \leq a) = 0.05$$

$$p(z \leq a) = 0.95$$

$$Z_{\alpha} = -Z_{1-\alpha}$$

جدول توزیع نرمال استاندارد (جدول برای مقادیر کوچکتر یا مساوی)

در یک کلاس با ۴۰ دانشجو دارای توزیع نرمال و میانگین نمرات ۱۵ و انحراف معیار ۴ میباشد یک دانشجو انتخاب میکنیم.
الف) احتمال اینکه نمره دانشجو حداکثر ۱۰ شود چقدر است؟ ب) احتمال اینکه نمره دانشجو بیشتر از ۱۰ شود چقدر است (جدول پیوست شده) ج) احتمال اینکه نمره دقیقاً ۱۰ شود؟

حل: توجه شود مسئله ذکر کرده توزیع نرمال است و توجه شود که جدول برای مقادیر کوچکتر یا مساوی و همچنین جدول برای نرمال استاندارد است

$$X \approx N(15, 4^2) \quad p(x \leq 10) = ? \quad p\left(\frac{x - \mu}{\sigma} \leq \frac{10 - 15}{4}\right) = ?$$

بدینترتیب میگوییم جمعیت به نرمال استاندارد تغییر یافت

$$p(z \leq -1.25) = 0.1056 \quad \text{الف) که از جدول نرمال استاندارد}$$

$$p(x > 10) = 1 - p(z \leq 10) = 1 - p\left(\frac{x - \mu}{\sigma} \leq \frac{10 - 15}{4}\right) = 1 - p(z \leq -1.25) =$$

$$1 - 0.1056 = 0.8944 \quad \text{ب)}$$

$$p(x = 10) = p(x \leq 10) - p(x \leq 9) = p\left(\frac{x - \mu}{\sigma} \leq \frac{10 - 15}{4}\right) - p\left(\frac{x - \mu}{\sigma} \leq \frac{9 - 15}{4}\right) =$$

$$= p(z \leq -1.25) - p(z \leq -1.5) = 0.1056 - 0.0668 = 0.0388 \quad \text{ج)}$$

توزیع احتمال برنولی (دوجمله ای) (دو وضعیتی)

آزمایشی که دارای دو نتیجه باشد (موفقیت S و شکست F) احتمال موفقیت را p و احتمال شکست $q = 1 - p$ میگرد
این آزمایش را برنولی گویند
اگر آزمایش فوق را n بار بطور مستقل تکرار میکنیم آنرا دوجمله ای گویند
میانگین در این آزمایش برابر است با

$$\mu = \bar{x} = n * p$$

واریانس و انحراف معیار در این آزمایش برابر است با

$$\sigma^2 = n * p * q \quad \sigma = \sqrt{n * p * q}$$

اگر تعداد این آزمایش یعنی n کمتر از ۲۰ باشد یک جدول دارد که جزء درس ما نمیشد

اگر تعداد این آزمایش یعنی n بیشتر از ۲۰ باشد با بدست آوردن میانگین و واریانس و انحراف معیار، توزیع احتمال دوجمله ای را به نرمال تقریب میزنیم و مثل مثال فوق حل میکنیم

از سوابق یک تیرانداز مشخص میشود که ۸۰٪ تیرهایش به هدف اصابت میکند - این تیرانداز فردا میخواهد ۱۰۰ تیر شلیک کند (الف) نوع تابع توزیع احتمال را نام ببرید

- ج) احتمال اینکه حداکثر ۷۶ پرتابش به هدف اصابت کند چقدر است؟
 د) احتمال اینکه بیش از ۸۶ بار تیرهایش به هدف اصابت کند چقدر است؟
 ه) احتمال اینکه دقیقا ۸۰ بار تیرهایش به هدف بخورد چقدر است

جدول بشرح ذیل در نظر بگیرید

$$p(z \leq 2) = 0.98, \quad p(z \leq 1.5) = 0.93, \quad p(z \leq 1) = 0.85, \quad p(z \leq 0.5) = 0.7, \quad p(z \leq 0) = 0.5 \\ p(z \leq -2) = 0.02, \quad p(z \leq -1.5) = 0.07, \quad p(z \leq -1) = 0.15, \quad p(z \leq -0.5) = 0.3$$

حل : پرتاب تیر تابع توزیع احتمال دوجمله ای است

چون تعداد بیش از ۲۰ است پس توزیع نرمال است

$$p = 0.8 \quad q = 1 - p = 1 - 0.8 = 0.2$$

در تابع توزیع دوجمله ای میانگین برابر است با

$$\mu = np = 100 * 0.8 = 80$$

در تابع توزیع دوجمله ای انحراف معیار برابر است با

$$\sigma = \sqrt{npq} = \sqrt{100 * 0.8(0.2)} = \sqrt{16} = 4$$

چون در صورت سوال مطرح شده که پرتاب ها نرمال میباشد پس میتوان گفت که میتوان این توزیع دوجمله ای را از طریق جدول توزیع نرمال حل نمود

$$p(x \leq 76) = P\left(\frac{x - \mu}{\sigma} \leq \frac{76 - 80}{4}\right) = p(z \leq -1) = 0.15$$

$$p(x > 86) = 1 - P(x \leq 86) = 1 - P\left(\frac{x - \mu}{\sigma} \leq \frac{86 - 80}{4}\right) = 1 - p(z \leq 1.5) = 1 - 0.93 = 0.07$$

$$p(x = 80) = p(x \leq 80) - p(x \leq 79) = P\left(\frac{x - \mu}{\sigma} \leq \frac{80 - 80}{4}\right) - P\left(\frac{x - \mu}{\sigma} \leq \frac{79 - 80}{4}\right) = p(z \leq 0) - p(z \leq -0.25) = 0.5 - 0.4013 \\ = 0.0987 \approx 0.1$$

➔ امید

$$\mu = \bar{x} = E(x) = \sum x f(x)$$

➔ واریانس و انحراف معیار

$$\sigma^2(x) = E(X^2) - (E(X))^2 \quad \text{واریانس}$$

$$\sigma(x) = \sqrt{\sigma^2(x)} \quad \text{انحراف معیار}$$

➔ کوواریانس

$$Cov(x, y) = E(x \cdot y) - E(x) \cdot E(y)$$

➔ **ضریب همبستگی (کورولیشن) = ضریب همبستگی پیرسون = ضریب همبستگی

➔ ضریب همبستگی پیرسون

$$\rho(x, y) = Corr(x, y) = \frac{Cov(x, y)}{\sigma_x \sigma_y} = \frac{\bar{xy} - \bar{x} \bar{y}}{\sigma_x \sigma_y}$$

مثال

رابطه بین ساعات استفاده از اینترنت با نمره کسب شده توسط دانشجویان

X	۱۰	۱۴	۱۵	۱۵	۱۳	۱۴	۱۳	۱۱	اعتیاد به اینترنت
Y	۲۰	۱۴	۱۲	۱۶	۱۸	۱۵	۱۷	۲۰	نمره

حل: به روش پیرسون

$$\rho(x, y) = Corr(x, y) = \frac{Cov(x, y)}{\sigma_x \sigma_y} = \frac{\bar{xy} - \bar{x} \bar{y}}{\sigma_x \sigma_y}$$

$$\bar{x} = \frac{\sum x_i}{n} = \frac{10 + 14 + 15 + 15 + 13 + 14 + 13 + 11}{8} = 13.125$$

$$\bar{y} = \frac{\sum y_i}{n} = \frac{20 + 14 + 12 + 16 + 18 + 15 + 17 + 20}{8} = 16.5$$

x*y	200	196	180	240	234	210	221	220	*اعتیاد نمره
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	--------------

$$\bar{xy} = \frac{\sum x_i y_i}{n} = \frac{200 + 196 + 180 + 240 + 234 + 210 + 221 + 220}{8} = 212.625$$

$$Cov(x, y) = \overline{xy} - \bar{x} \bar{y} = 212.625 - (13.125 * 16.5) = -3.9375$$

$$\sigma^2 = \frac{\sum(x_i - \bar{x})^2 * f_i}{\sum f_i} \quad \sigma_x^2 = \frac{\sum(x_i - \bar{x})^2}{n} = 2.859 \quad \sigma_x = 1.69 \quad \sigma_y^2 = \frac{\sum(y_i - \bar{y})^2}{n} = 7 \quad \sigma_y = 2.64$$

$$\rho(x, y) = Corr(x, y) = \frac{Cov(x, y)}{\sigma_x \sigma_y} = \frac{\overline{xy} - \bar{x} \bar{y}}{\sigma_x \sigma_y} = \frac{212.625 - (13.125 * 16.5)}{1.69 * 2.64} = \frac{-3.937}{1.69 * 2.64} = -0.88$$

✓ ضریب بین ۰٫۷۰ تا ۱ نشان دهنده همبستگی قوی

عدد ۰٫۸۸ بیانگر همبستگی قوی بین X و Y است عدد منفی همبستگی در جهت معکوس است یعنی هر چه اینترنت بیشتر

استفاده شود نمره دانشجو کمتر میشود Pearson Correlation - 0.88 =

Sedighias220@yahoo.com

$$r_s = 1 - \frac{6 \sum_{i=1}^n D^2}{n(n^2 - 1)}$$

➡ داده های پارامتریک

داده های پارامتری به نمونه ای گفته می شود که از توزیع جامعه آماری آن مطلع هستیم

معمولا این توزیع آماری برای داده های کمی، نرمال یک یا چند متغیره در نظر گرفته می شود. در این حالت از آزمون های آماری پارامتری مثل آزمون T، آزمون F و یا آزمون Z استفاده می کنیم. همچنین برای اندازه گیری میزان همبستگی بین متغیرهای دو یا چند بعدی نیز از ضریب همبستگی پیرسون استفاده خواهیم کرد.

➡ داده های ناپارامتریک

اگر توزیع جامعه آماری نامشخص باشد و یا حجم نمونه نیز کوچک باشد بطوری که نتوان از قضیه حد مرکزی برای تعیین توزیع حدی یا جانبی جامعه آماری، استفاده کرد، از تحلیل های ناپارامتری استفاده می شود. مثلا در متغیرهای رتبه ای ابتدا گروه بندی نموده و سپس برای تحلیل از ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده میشود. در آزمونهای ناپارامتریک از آزمونهای - میانه - چندک ها - sign و اسپیرمن و ویلکاکسون و من ویتنی و فریدمن استفاده میشود

➡ آنالیز واریانس ANOVA

آزمون تحلیل واریانس یک طرفه یا آنوا (One-Way Analysis of Variance):

در این حالت یک متغیر مستقل کیفی (چند سطحی) و یک متغیر وابسته وجود دارد.

یکی از ابزارهای کاربرد در آزمون فرض و تحقیقات آماری، «تحلیل واریانس (Analysis of Variance)» است. در این روش سعی بر این است که اختلاف بین چند جامعه آماری، ارزیابی شود. با توجه به پراکندگی کل داده ها، تجزیه واریانس بین گروه های مختلف در این روش امکان پذیر است. به این ترتیب می توان برابر بودن میانگین را بین گروه های مختلف آزمود. همچنین در مدل های رگرسیونی با تجزیه واریانس کل به واریانس مدل و واریانس خطا تشخیص مناسب بودن مدل قابل ارزیابی است.

➡ آنالیز کوواریانس ANCOVA

آزمون تحلیل واریانس یا کوواریانس تک متغیره (Univariate Analysis of Variance):

در این حالت دو (یا بیشتر) متغیر مستقل کیفی (چند سطحی) و یک متغیر وابسته وجود دارد.

آنالیز کوواریانس ANCOVA Analyze of Covariance یا آنکوا، نوعی آنالیز و تحلیل همانند آنوا می باشد. هرگاه در آنالیز واریانس بخواهیم اثر کمیت های مداخله گر را به روش های آماری حذف کنیم تا نتایج با دقت بیشتری به دست آید از آنالیز

کوواریانس استفاده می شود. در این روش هم از کنترل آماری و هم از واریانس استفاده می شود. به عبارت دیگر به جای تحلیل واریانس تحلیل کوواریانس مورد استفاده قرار می گیرد.

در واقع آنکوا ANCOVA مدل تعمیم یافته آنوا ANOVA و همچنین مدل های رگرسیونی است. تحلیل کوواریانس مناسبترین آزمون آماری برای طرح پیش آزمون و پس آزمون ۲ گروهی می باشد و تنها عامل تهدید کننده اعتبار درونی تحلیل کوواریانس طرح پیش آزمون است.

👉 آنالیز کوواریانس چندبعدی MANCOVA

آزمون تحلیل واریانس یا کواریانس چند متغیره (Multivariate Analysis of Variance):

در این حالت دو (یا بیشتر) متغیر مستقل کیفی (چند سطحی) و دو (یا بیشتر) متغیر وابسته وجود دارد.

آنالیز چندمتغیره کوواریانس ها MANCOVA Multivariable Analyze of Covariance یا مانکوا، روش تعمیم یافته آنکوا (آنالیز کوواریانس) است و در مواردی کاربرد دارد که بیش از یک کمیت مستقل وجود داشته باشد و همچنین در مواردی که کمیت های وابسته به آسانی نتوانند ترکیب شوند به کار می رود MANCOVA همان MANOVA با این تفاوت که به شما امکان می دهد اثرات اضافی کمیت های مستقل را نیز کنترل کنید.

اگر چندین کوواریانس وجود داشته باشد مانکوا (MANCOVA) به جای مانوا (آنالیز واریانس چند متغیره) به کار برده می شود.

انتخاب آزمون

توزیع متغیر	نوع آنالیز
نرمال	آنالیز t - آنالیز واریانس
غیر نرمال	آزمون ناپارامتری

انتخاب آزمون یک متغیره و گروهها

یک متغیر			
نوع متغیر	یک گروه	دو گروه	بیش از دو گروه
نرمال	میانگین انحراف معیار	آزمون t	واریانس
غیر نرمال	نسبت	کای دو	ناپارامتری

انتخاب آزمون برای دو سری متغیر (بشکل مختصر)

متغیر اول	متغیر دوم	نوع آزمون
کیفی (اسمی)	کیفی (اسمی)	کای دو
پیوسته (رتبه ای) (ترتیبی)	گسسته (کمی) (فاصله ای - نسبتی)	آنالیز واریانس
پیوسته (رتبه ای) (ترتیبی)	پیوسته (رتبه ای) (ترتیبی)	همبستگی

انتخاب آزمونهای آماری برای دو سری متغیر (در حالت های مختلف متغیرها)

آزمون های آماری	سطح سنجش متغیرها	
	متغیر اول = متغیر مستقل X	متغیر دوم = متغیر وابسته Y
	اسمی	اسمی
کای دو - فی - وی کرامر - لاندا	اسمی	اسمی
کای دو - فی - وی کرامر - لاندا	ترتیبی	ترتیبی
تحلیل واریانس یکطرفه - تی تست - لاندا	فاصله ای یا نسبی	اسمی
کای دو - فی - وی کرامر - لاندا - تتا	اسمی	ترتیبی
ضریب همبستگی رتبه ای اسپیرمن	ترتیبی	ترتیبی
ضریب همبستگی اسپیرمن - کندال	فاصله ای - نسبی	ترتیبی
کای دو - فی - وی کرامر - لاندا - تتا	اسمی	فاصله ای - نسبی
ضریب همبستگی پیرسون r	فاصله ای - نسبی	فاصله ای - نسبی
ضریب همبستگی رتبه ای اسپیرمن - کندال	ترتیبی	فاصله ای - نسبی

انتخاب آزمون در انواع متغیرهای دو گروه و بیشتر

بیش از دو گروه		دو گروه		
وابسته	مستقل	وابسته	مستقل	متغیر
واریانس در تکرار مشاهدات	آزمون واریانس یکطرفه	آزمون زوجی t	آزمون مستقل t	کمی
فرید من	کروسکال - والیس	ویلکاکسون - آزمون علامتی	من - ویتنی	رتبه ای
کوکران	کای دو	مک نمار	کای دو	اسمی

انتخاب آزمون برای بیش از چند متغیر

بیشتر از یک گروه	یک گروه
واریانس چند متغیره - تحلیل ممیزی	کوواریانس - واریانس-رگرسیون چندگانه - تحلیل عاملی

انواع نمودارها

((۱) نمودار میله‌ای بارچارت Bar Chart:

برای مشاهده فراوانی داده‌ها و مقایسه داده‌ها نسبت به هم

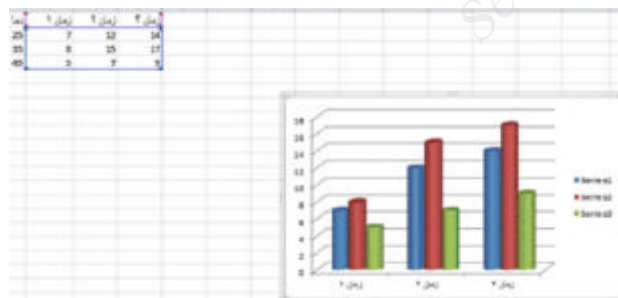

Changes in Consumer Attitudes toward the Gulf Real Estate Industry

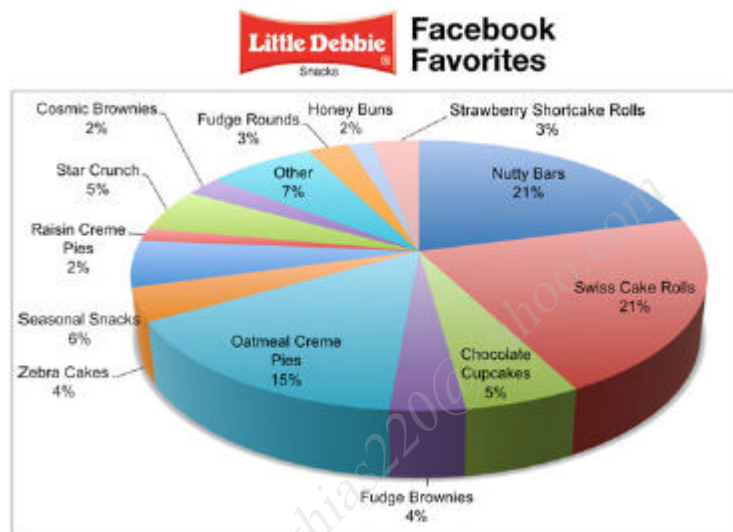
((۲) میله‌ای ستونی - مشاهده فراوانی و مقایسه داده‌ها

ها بصورت دسته بندی شده

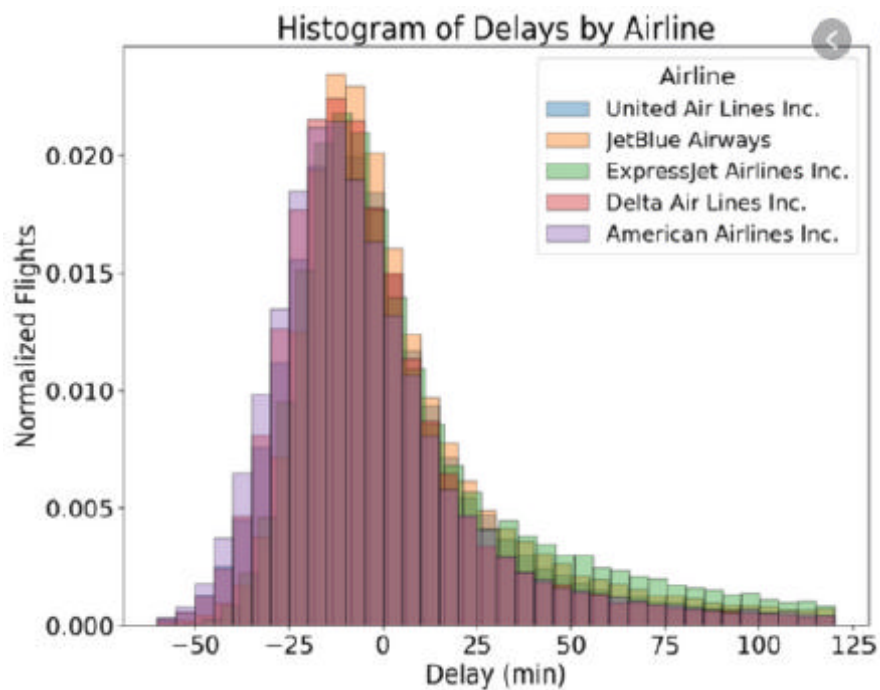
((۳ نمودار دایره ای Pie Chart :

برای مشاهده سهم هر مورد از داده ها

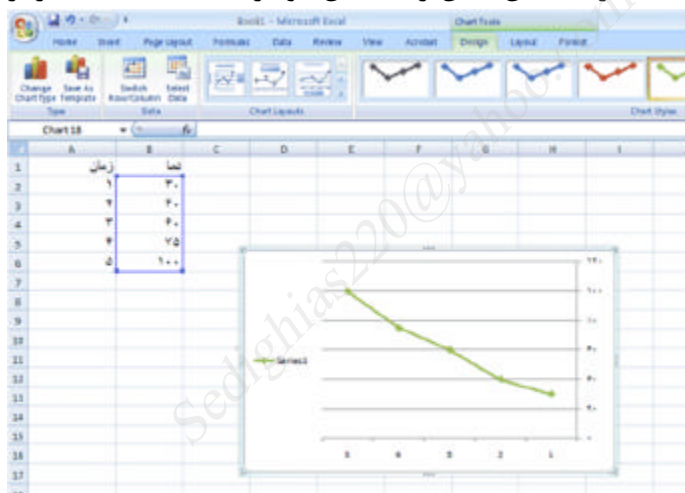

((۴ نمودار هیستوگرام Histogram:

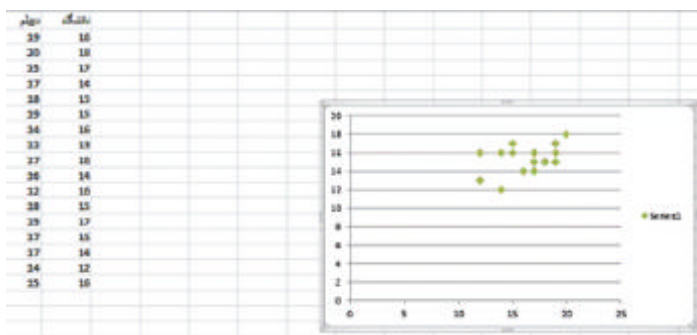
برای مشاهده نحوه توزیع داده ها بصورت پیوسته (مثلاً معدل دیپلم و معدل دانشگاه)

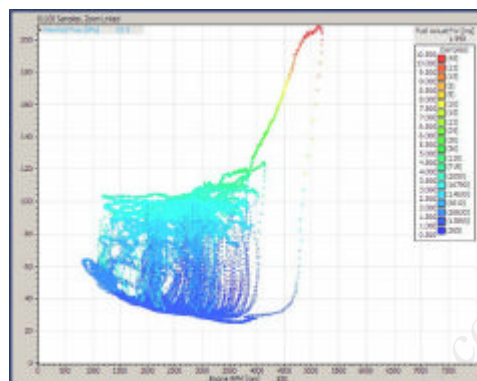
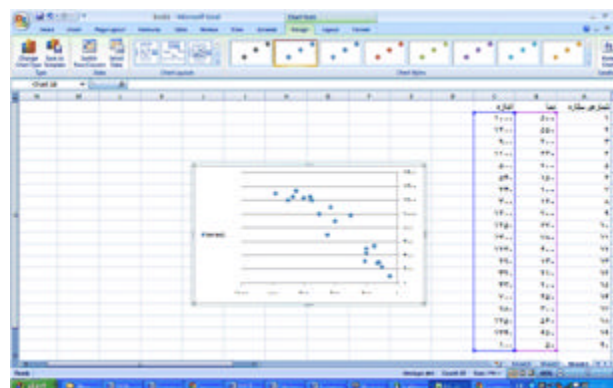

نمودار خطی **Line Chart**: برای نشان دادن رابطه بین دوسری اعداد مثلا خط رگرسیون ((۵

نمودار پراکندگی **Scatter Plot**: برای نشان دادن پراکندگی بین دوسری اعداد مثلا در رگرسیون ((۶

انواع متغیرها و شاخص‌ها

نوع متغیر	مقیاس	شاخص مرکزی	شاخص پراکندگی	نام اختصاری	علامت
کیفی (گسسته)	اسمی	نما (مد)	جدول	<i>Nominal</i>	
	ترتیبی	میانه	فراوانی	<i>Ordinal</i>	
کمی (پیوسته)	فاصله‌ای	میانگین	واریانس	<i>Scale</i>	
	نسبتی				

روش‌های مقیاس‌گذاری

یک نوع از مقیاس‌های غیرمقایسه‌ای طیف لیکرت:

این طیف یکی از رایج‌ترین مقیاس‌های اندازه‌گیری در تحقیقاتی است که براساس پرسشنامه انجام می‌شود و توسط رنسیس لیکرت ابداع شده است. در این مقیاس یا طیف، محقق با توجه به موضوع تحقیق خود، تعدادی گویه را در اختیار مصرف‌کنندگان قرار می‌دهد تا براساس گویه‌ها و پاسخ‌های چندگانه، میزان گرایش خود را مشخص کنند.

در این روش پاسخ‌ها به صورت چند گزینه‌ای است که به‌طور مثال در حالت پنج نقطه‌ای گزینه‌ها شامل «کاملاً مخالف، مخالف، نظری ندارم، موافق و کاملاً موافق» است. معمولاً در پرسشنامه‌ها براساس مقیاس لیکر از حالت پنج‌گانه ذکر شده استفاده می‌شود، اما بسیاری از روان‌سنج‌ها از حالات هفت و نه‌گانه نیز استفاده می‌کنند.

گرچه مطالعات اخیر نشان می‌دهد مقیاس پنج و هفت نقطه‌ای نتایج معتبرتری نسبت به مقیاس ۱۰ نقطه‌ای دارند. سپس هر یک از گویه‌ها از نظر عددی ارزش‌گذاری می‌شوند. حاصل جمع عددی این ارزش‌ها نمره را در این مقیاس به دست می‌دهد که بیانگر گرایش پاسخ‌دهندگان است. به همین دلیل به این مقیاس، مقیاس مجموع نمرات نیز گفته می‌شود.

هدف از طیف لیکرت اندازه‌گیری گرایش به یک موضوع بر اساس ارزشهای جامعه می‌باشد و کاربرد این طیف نیز در جهت بررسی گرایشها نسبت به مسئله سیاسی - اجتماعی و اقتصادی می‌باشد که در سطح ترتیبی نیز مورد سنجش قرار دارد.

گویه‌ها در این طیف حداقل ۱۵ تا ۳۰ گویه و بیشتر تدوین می‌شود.

در تدوین گویه‌ها باید سعی شود از گویه‌های بی تفاوت، بی ربط و ابهام آور جلوگیری شود تعداد گویه‌هایی که گرایش مخالف و موافق دارند باید تقریباً به یک اندازه باشد و نیز طیفی که به پاسخگو داده می‌شود معمولاً از ۵ قسمت تشکیل شده است (کاملاً موافقم - موافقم - تاحدودی - مخالفم - کاملاً مخالفم) که براساس هدف و روش تحقیق می‌توان کلمات گویه‌ها را عوض نمود

آشنایی مقدماتی با نرم افزار SPSS

Statistical Package for the Social Sciences

نرم افزار را از دانشگاه یا از اینترنت یا محل کار خودتان یا فروشگاههای CD سطح شهر تهیه و نصب کنید لیسنس (گواهینامه) آنرا تایید نمایید

به کلیپ موجود در سایت www.aminsedighi.ir بخش آمار توصیفی مراجعه کنید

نحوه تهیه و تنظیم پرسشنامه

عنوان و هدف پرسشنامه : (مثلا هدف بررسی میزان محبوبیت سریال تلوزیونی)

یک محل برای درج شماره پرسشنامه

یک جمله خوش آمدگویی

پاراگراف حدودا سه خطی که مضمون خوش آمد گویی برای پاسخگو و علاقمند نمودن پاسخگو در پاسخ به سوالات

جمعیت شناختی (مشخصات پاسخ دهندگان)

مشخصات تکمیل کنندگان فرم که این اطلاعات متغیرهای کمکی **CoVariance** برای طبقه بندی و مقایسه میباشد. - مثلا سن: (که عددی و باز است) - جنسیت: (که عددی و بسته است) - تحصیلات : (عددی و بسته است) - آدرس ایمیل : (عدد یا رشته و باز)

بخش اصلی سوالات (پرسش ها)

با استفاده از روش مقیاس گذاری - مثلا ۱۰ سوال با طیف پنج تایی لیکرت (کاملا موافق - موافق - بی نظر - مخالف - کاملا مخالف که عددی و بسته است)

عنوان طرح						طرح تحقیقاتی بررسی بعضی عوامل افسردگی					
کد ردیف						شماره					
خوش آمد گویی						هدف از این طرح، بررسی علل و دلایل رخداد افسردگی میباشد بدیهی است همکاری و حوصله شما در پاسخ به سوالات راهگشای ما خواهد بود. از وقتی که میگذارید کمال امتنان را دارد					
سوالات کمکی: مشخصات پاسخ دهندگان						برای پاسخ به سوالات زیر در مقابل آنها پاسخ بنویسید یا تیک بزنید سن جنسیت مرد زن تحصیلات (زیر دیپلم و دیپلم - دانشجوی و فوق دیپلم - لیسانس - فوق لیسانس - دکترا) آدرس ایمیل (اختیاری):					
سوالات اصلی تحقیق						برای پاسخ به سوالات زیر در جدول مقابل آنها تیک بزنید کاملاً موافق کاملاً مخالف نظری ندارم مخالف کاملاً موافق مخالف					
Q1 - هرچه میزان تحصیلات افراد بیشتر باشد افسردگی کمتر رخ میدهد											
Q2 - سن افراد هیچ اثری در افسردگی ندارد											
Q3 - داشتن مال و اموال و پول زیاد در کاهش افسردگی اثر چشمگیری دارد											
Q4 - اگر افراد شاغل باشند کمتر دچار افسردگی میشوند											
Q5 - خانواده و اطرافیان نقش موثری در افزایش افسردگی دارند											

Variable Name نام متغیر	Variable Lable توضیح سوال متغیر	Type نوع	Measure مقیاس اندازه گیری	Value Lable توضیح مقادیر
Agge	سن	Numeric	Scale	عددی بین ۱ تا ۱۴۰ عدد منفی ۱ = بدون پاسخ
Gensiatt	جنسیت	Numeric	Nominal	۱ = مرد ۲ = زن ۱ - = بدون پاسخ
Tahsilat	تحصیلات	Numeric	Ordinal	۱-دیپلم ۲- دانشجو و فوق دیپلم ۳- لیسانس ۴- ف ل ۵- دکترا
Email_Address	آدرس ایمیل	String	Nominal	Sedighias220@yahoo.com
Q1	سوال ۱ در اینجا کپی شود	Numeric	Ordinal	۵-کاملاً موافق ۴-موافق ۳-بدون نظر ۲- مخالف ۱- کاملاً مخالف
Q2	سوال ۲ در اینجا کپی شود	Numeric	Ordinal	۵-کاملاً موافق ۴-موافق ۳-بدون نظر ۲- مخالف ۱- کاملاً مخالف
Q3	سوال ۳ در اینجا کپی شود	Numeric	Ordinal	۵-کاملاً موافق ۴-موافق ۳-بدون نظر ۲- مخالف ۱- کاملاً مخالف
Q4	سوال ۴ در اینجا کپی شود	Numeric	Ordinal	۵-کاملاً موافق ۴-موافق ۳-بدون نظر ۲- مخالف ۱- کاملاً مخالف
Q5	سوال ۵ در اینجا کپی شود	Numeric	Ordinal	۵-کاملاً موافق ۴-موافق ۳-بدون نظر ۲- مخالف ۱- کاملاً مخالف

سرفصل : این موارد در جزوه دوم ارائه میشود

نمونه گیری و خطا Sampling Methods Errors

روشهای نمونه گیری Sampling Methods

برآوردگرها Estimators

خطای معیار برآوردگرها SE – Standard Errors

ویژگی های برآوردگرها

برآوردگر نااریب UnBiased

قضیه حد مرکزی

توزیع تی T-Student Distribution

برآورد نقطه ای Point Estimation و فاصله ای Internal Estimation

برآورد واریانس و انحراف معیار

توزیع کای مربع = خی

برآوردگر باثبات (سازگار) Consistent (قانون قوی اعداد بزرگ)

برآوردگر کافی (بسنده) Sufficent (حداکثر درست نمایی Maximum Liklihood)

دقت برآوردگر (کارائی نسبی برآوردگر Efficiency)

آزمون فرض

آزمون فرض میانگین ها Compare Means

.....

.....

این جزوه با تلاش این حقیر، جهت دانلود مجانی برای همه شما سروران تهیه شده است

بدیهی است خالی از ایراد نیست

هر گونه اشکالی به sedighias220@yahoo.com ارسال نمایید

با تشکر (امین صدیقی)

=====پایان=====

در هر حرفه ای که هستید نه اجازه دهید که به بدبینیهای بیحاصل آلوده شوید و نه بگذارید که بعضی لحظات تاسف بار که برای هر ملتی پیش می آید شما را به یاس و ناامیدی بکشاند. در آرامش حاکم بر آزمایشگاهها و کتابخانه هایتان زندگی کنید . نخست از خود پرسید : " برای یادگیری و خودآموزی چه کرده ام ؟ " سپس همچنان که پیشتر میروید پرسید : " من برای کشورم چه کرده ام ؟ " و این پرسش را آنقدر ادامه دهید تا به این احساس شادابخش و هیجان انگیز برسید که شاید سهم کوچکی در پیشرفت و اعتلای بشریت داشته اید.

اما هر پاداشی که زندگی به تلاشهایمان بدهد یا ندهد هنگامی که به پایان تلاشهایمان نزدیک میشویم هر کدامان باید حق آن را داشته باشیم که با صدای بلند بگوییم

" من آنچه در توان داشته ام انجام داده ام " لوئی پاستور ۱۸۹۵-۱۸۲۲